

Skatteutskottets betänkande

1984/85:45

om realisationsvinstbeskattningen, m. m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas ett antal motioner om beskattningen vid försäljning av fastigheter, bostadsrätter och aktier och i samband därmed yrkanden om återinförande av skattereduktion för aktieutdelning.

Utskottet avstyrker motionerna.

I sju reservationer yrkas bl. a. att vissa skatteskräpningar under senare år i samband med försäljning av fastigheter, bostadsrätter och aktier upphävs eller omprövas, att en skattereduktion för aktieutdelningar återinförs och att aktievinstbeskattningen överses.

Motionerna

1984/85:471 (jfr 470) av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om att förslag om ökad realisationsvinstbeskattning snarast bör föreläggas riksdagen.

1984/85:478 av Karin Ahrlund (fp)

I motionen yrkas att riksdagen begär att regeringen låter utreda reglerna för realisationsvinstbeskattningen.

1984/85:562 (jfr 559) av Ulf Adelson m. fl. (m) yrkande 1

I motionen yrkas bl. a.

1. att riksdagen beslutar upphäva lagen (1983:1053) om skatt på omsättning av vissa värdepapper.

1984/85:787 av förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m) yrkandena 1–5 och 7

I motionen yrkas bl. a.

1. att riksdagen upphäver de skärpta reavinstskattereglerna från 1986 års taxering.

2. att riksdagen – om yrkande 1 ej bifalls – beslutar höja schablonavdraget vid försäljning av äldre aktier från 3 000 kr. till 4 500 kr. från 1986 års taxering.

3. att riksdagen beslutar att makar och jämställda skall erhålla ett schablonavdrag vardera vid aktieförsäljning.

4. att riksdagen därutöver anhåller om skyndsam översyn av reavinstbeskattningen av aktier i enlighet med vad i motionen anförts.

5. att riksdagen beslutar återinföra det 30-procentiga avdraget på mindre aktieutdelningar vid 1986 års taxering.

7. att riksdagen beslutar om avskaffande av omsättningsskatten på aktier från den 1 juli 1985.

1984/85:829 av Bengt-Ola Ryttar (s)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär att åtgärder vidtas för att eliminera möjligheten att använda livränta som likvid i fastighetsaffärer.

1984/85:951 av Knut Billing (m)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att ändra kommunalskattelagen så att försäljning till hyresgäster för omvandling till bostadsrätt undantas vid bedömningen av fastighetsägarens skattestatus visavi reavinstreglerna.

1984/85:1227 av Bengt Silfverstrand (s) och Hans Pettersson i Helsingborg (s)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av realisationsvinstbeskattningen för aktier.

1984/85:1486 (jfr 1485) av Kjell Mattsson m. fl. (c)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående realisationsvinstbeskattning av bostadsrättsförsäljningar samt reglerna för den årliga beskattningen.

1984/85:1601 av Hugo Hegeland (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag för att förhindra att arvs- och realisationsvinstskatter leder till att hela eller nästan hela delen av ett arv i form av noterade börsaktier försvinner i skatt i enlighet med vad som i motionen anförts.

1984/85:1616 av Oskar Lindkvist (s) och Monica Andersson (s)

I motionen yrkas att riksdagen hemställer att regeringen vidtar åtgärder om översyn av beskattningsreglerna vid försäljning av villor och bostadsrätter.

1984/85:1635 av förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär skyndsamt förslag för att möjliggöra tidigare betalning av uppskjuten realisationsvinstskatt för den som så önskar.

1984/85:2302 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) yrkande 1

I motionen yrkas – med hänvisning till motion 2301 – bl. a.

1. att riksdagen beslutar att återinföra rätten till skattereduktion för aktieutdelningar i enlighet med vad som gällde enligt lagen (1980:1047) om skattereduktion för aktieutdelning.

1984/85:2371 av Bo Lundgren (m)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om avdragsrätt för utgående livränta vid överlåtelse.

1984/85:2387 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skärpt beskattning av aktier m. m.,

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om höjning av omsättningsskatten på aktiehandel till totalt 2 %.

1984/85:2739 (jfr 2738) av Margaretha af Ugglas (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till förändrade skatteregler för aktiesparande i syfte att få en bättre överensstämmelse mellan svensk aktiebeskattning och de regler som gäller i med oss jämförbara västeuropeiska länder.

1984/85:2754 av Ulf Adelsohn m. fl. (m), yrkandena 15-17, 22 och 23

I motionen yrkas bl. a.

15. att riksdagen hos regeringen begär förslag till lindring i beskattningen på aktieutdelning i enlighet med vad som anförts i motionen,

16. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en ändring av den s. k. schablonregeln vid realisationsvinstbeskattningen av aktier i enlighet med vad som anförts i motionen,

17. att riksdagen besluta upphäva lagen (1983:1053) om skatt på omsättning av vissa värdepapper fr. o. m. den 1 juli 1985.

22. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändringar av realisationsvinstbeskattningen av fastigheter i enlighet med vad som anförts i motionen,

23. att riksdagen hos regeringen begär förslag till förändrad realisationsvinstbeskattning av bostadsrätter i enlighet med vad som anförts i motionen.

1984/85:2803 (jfr 2801) av Bengt Westerberg m. fl. (fp), yrkande 1

I motionen yrkas bl. a.

1. att riksdagen beslutar att reglerna för realisationsvinstbeskattning av bostadsrätter ändras och anpassas till gällande bestämmelser för småhus med äganderätt.

Gällande bestämmelser, m. m

Försäljning av fastigheter

År 1980 genomfördes vissa ändringar realisationsvinstreglerna för fastighetsförsäljningar (prop. 1980/81:32, SkU 1980/81:10). Tidigare medgavs vid vinstberäkningen full indexuppräknings av anskaffningsvärde och förbättringskostnader. Ändringarna innebar bl. a. att uppräknings för de fyra första åren slopades. Indexuppräknings av anskaffningsvärdet får numera i princip ske med hänsyn endast till prisutvecklingen från det fjärde året efter det år då fastigheten köptes, och för ny-, till- eller ombyggnadsarbeten beaktas endast den prisutveckling som sker från det fjärde året efter det år då

kostnaderna lades ned.

Tidigare hade den som sålde en bostadsfastighet möjlighet att göra ett särskilt avdrag med 3000 kr. för varje innehavsår (3000-kronorstillägg). Detta 3000-kronorstillägg slopades för innehavsår efter 1980. Samtidigt lindrades progressionseffekterna vid beskattningen genom att vinsterna i ökad omfattning skulle få behandlas som s. k. ackumulerad inkomst.

Skärpningarna skulle i främsta rummet ses som en åtgärd riktad mot dels spekulationer i fastighetsförsäljningar, dels de oberättigade vinster i sådana sammanhang som kunde uppkomma genom den tidigare kombinationen av full indexuppräknig vid beskattningen och en obegränsad avdragsrätt för låneräntor. Beträffande utformningen av reglerna konstaterade utskottet inledningsvis att det var synnerligen angeläget att den av riksdagen begärda översynen av uppskovsreglerna kom till stånd snarast möjligt och att den kunde verkställa sitt uppdrag skyndsamt. Utskottet fortsatte:

I avvaktan på resultatet av detta utredningsarbete, som enligt utskottets bedömning även bör kunna leda till en omprövning av realisationsvinstbeskattningen, skall riksdagen ta ställning till vilka skärpningsåtgärder som nu lämpligen bör genomföras. Det kan därvid konstateras att vpk-förslaget är förenat med påtagliga svagheter genom att det erbjuder de största möjligheterna att kringgå beskattningen till följd av svårigheterna att kontrollera vad som är egenkapital i en fastighet. — — —

Till förmån för den av socialdemokraterna föreslagna halverade indexuppräknigen talar den omständigheten att den kan väntas bli relativt enkel i den praktiska tillämpningen, medan förslaget i propositionen kan väntas effektivare motverka fastighetsspekulationer. Utskottet, som förutsatt att de nu aktuella reglerna kan förväntas bli av kort varaktighet, anser det angeläget att nu snabbt komma till rätta med spekulationer och oskäligen övervinster. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet förslagen i propositionen och avstyrker motion 1980/81:130.

Före en lagändring 1984 kunde den som sålde egendom mot en livränta såsom vederlag beskattas i takt med att livräntan inflöt. Detta innebar bl. a. att vederlaget vid försäljningen inte i sin helhet behövdes tas upp för försäljningsåret och att beskattningen av den del som utgick i form av livränta ställdes på framtiden. Köparen medgavs i sådana fall avdrag för den årliga livräntebetalningen.

Enligt de nya regler som trädde i kraft den 1 juli 1984 skall livräntan tas upp som vanlig köpeskilling till ett kapitaliserat värde, och avdragsrätten för köparen har avskaffats (prop. 1983/84:140, SkU 1983/84:52). Egendomslivräntor på grund av avtal som ingåtts före ikraftträdandet skall fortfarande behandlas enligt tidigare regler.

Försäljning av bostadsrätt

Hösten 1983 genomfördes en realisationsvinstbeskattning av bostadsrätter även efter fem års innehav (prop. 1983/84:67, SkU 1983/84:13). Vinstbeskattningen skall vara nominell, utan rätt till indexuppräknig av avdrags-

posterna. Storleken av den skattepliktiga andelen av vinsten bestäms enligt en fallande skala som ansluter till vad som gäller för lösöre m. m. För bostadsrätter som innehafvs mer än fyra år skall – efter en övergångsperiod – 25 % av vinsten tas till beskattning.

Utskottet konstaterade bl. a. att frågan om en utsträckning av realisationsvinstbeskattningen av bostadsrätter diskuterats vid åtskilliga tillfällen under årens lopp och att rättvisesynpunkter och fördelningspolitiska motiv talade för en sådan beskattning. Utskottet fann också att det var förenat med alltför stora tekniska problem och andra nackdelar att anordna beskattningen på annat sätt än som föreslogs i den aktuella propositionen.

Beträffande detaljutformningen av reglerna avstyrkte utskottet motionsyrkanden om att regler om indexuppräknning, uppskovsregler och särskilda regler för ackumulerad inkomst infördes för denna beskattning. I sammanhanget pekade utskottet på att enbart en indexuppräknning av ingångsvärdet skulle ge orättvisa resultat vid beskattningen beroende på att föreningarna kan finansiera sina produktionskostnader på mycket olika sätt. Utskottet avstyrkte också motionsyrkanden om tilläggsdirektiv till bostadskommittén i hithörande frågor.

Våren 1984 vidhöll utskottet sin tidigare uppfattning och avstyrkte då föreliggande motionsyrkanden i dessa frågor (SkU 1983/84:42). Samtidigt anförde utskottet att några tilläggsdirektiv till bostadskommittén angående behandlingen av bostadsrätter i den årliga beskattningen inte erfordrades.

År 1983 behandlade utskottet ett motionsyrkande av innebörd att en försäljning av ett hyreshus för bildande av en bostadsrättsförening inte skall påverka bedömningen av frågan om fastighetsägaren bedrivit rörelse med fastighetsförsäljning eller inte (SkU 1982/83:51). Syftet med yrkandet var att undvika att fastighetsbolag som arbetar med långsiktig förvaltning av egna fastigheter tvingas skatta för sådana överlåtelser som för intäkt av rörelse, vilket enligt motionärerna kunde minska deras benägenhet att göra sådana försäljningar.

Utskottet konstaterade att frågan om en fastighetsförsäljning av detta slag skall betraktas som ett led i en rörelse inte detaljreglerats i lagstiftningen utan avgörs efter en allmän bedömning av verksamhetens omfattning och inriktning. Vid en sådan allmän bedömning hade enligt utskottet de tillämplande myndigheterna möjlighet att ta hänsyn till sådana omständigheter som åberopades i motionen. Utskottet hade förståelse för syftet att skapa klarare regler men ansåg mot bakgrund av lagstiftningens allmänna utformning att det varken var möjligt eller lämpligt att införa bestämmelser om att bortse från vissa speciella försäljningar vid den samlade bedömning som måste göras i dessa fall. Utskottet avstyrkte därför motionen.

Försäljning av aktier, m. m.

Realisationsvinstreglerna i fråga om aktier som ägts två år eller mer – s. k. äldre aktier – innebär att endast 40 % av vinsten är skattepliktig. Från det skattepliktiga beloppet medges avdrag med 3 000 kr. Vid beräkningen av vinst på äldre aktier skall anskaffningskostnaderna i princip bestämmas till ett genomsnitt för samtliga äldre aktier av samma slag. Vid sidan av denna huvudregel gäller en schablon som t. o. m. den 24 oktober 1983 innebar att anskaffningskostnaden fick bestämmas till 50 % av försäljningspriset efter avdrag för kostnader för försäljningen, dvs. att den skattepliktiga vinsten i stort sett motsvarade 20 % av försäljningspriset och att aktier kunde säljas till ett värde av 15 000 kr. utan realisationsvinstbeskattning.

Schablonregeln ändrades hösten 1983 (prop. 1982/83:48, SkU 1983/84:11) så att anskaffningskostnaden numera får tas upp till endast 25 % av försäljningspriset, efter avdrag för försäljningskostnader. Detta innebär att den skattepliktiga vinsten blir 30 % av försäljningspriset och att skattefrihet endast föreligger för försäljningar upp till 10 000 kr.

Samtidigt med skärpningen av schablonregeln vid realisationsvinstbeskattningen genomfördes en omsättningsskatt på aktier och vissa andra värdepapper på 0,5 % av köpesumman hos såväl säljare som köpare, dvs. sammanlagt 1 %. Vid affärer som sker utan medverkan av fondkommissionär begränsas skattskyldigheten till handel med en omslutning av minst 500 000 kr. per halvår.

Senare under samma riksmöte hade utskottet att pröva motionsyrkanden om en återgång till tidigare realisationsvinstregler, om ett slopande av omsättningsskatten och om en utredning i vissa hänseenden. Utskottet avstyrkte motionerna och anförde följande.

Syftet med schablonregeln har inte varit att nedbringa beskattningsnivån utan främst varit att förenkla vinstberäkningen. Som utskottet konstaterade vid sin behandling av denna fråga i höstas ligger den genomsnittliga värdestegringen på aktier som innehafts i två år på ca 150 % och kursuppgången för treåriga aktieinnehav på över 300 %. Med sådana kursstegringar skulle schablonregeln i sin tidigare utformning inte ge åsyftad beskattningseffekt. Den genomförda skärpningen av schablonregeln skall ses mot denna bakgrund och får anses motiverad av angelägenheten av att åstadkomma en rimligare beskattning av de betydande vinster som nu uppkommer på aktiemarknaden och att tillgodose fördelningsspolitiska rättvisekrav. Å andra sidan skulle sådana skärpningar av realisationsvinstreglerna som föreslås i motion 1142 i alltför hög grad avlägsna aktievinstbeskattningen från de regler som gäller i fråga om andra tillgångar. Med anledning av utredningsyrkandena om förenkling av reglerna vill utskottet erinra om att kapitalvinstkommittén enligt sina direktiv har till huvuduppgift att söka utforma ett förenklat system för beskattningen av aktievinster där beskattningen träffar den verkliga vinsten vid en försäljning.

Av samma skäl som utskottet åberopat till stöd för ett ökat skatteuttag på realisationsvinster vid aktieförsäljning och med tanke på att en skatt av detta

slag kunde antas leda till en icke oväsentlig ökning av statens skatteintäkter ansåg utskottet sig i höstas böra biträda förslaget om en särskild omsättnings-skatt på aktier. Sedan dess har det inte förekommit något nytt som bör föranleda ändrad ståndpunkt i hithörande frågor. Samtidigt kan åter framhållas att det givetvis är angeläget att regeringen uppmärksamtar följer upp lagstiftningen och dess praktiska tillämpning och föreslår de ändringar av reglerna som kan visa sig erforderliga. Med hänvisning härtill och till att sådana skärpningar som yrkas i vpk-motionen måste bedömas som orealistiska avstyrker utskottet motionerna i nu aktuella delar.

Dubbelbeskattning av utdelad vinst

Vinster i aktiebolag blir i princip dubbelbeskattade, först hos bolaget när vinsten uppkommer och sedan hos aktieägarna när vinsten delas ut. Den s. k. Annell-lagstiftningen innebär med den huvudsakliga utformning reglerna fick 1978 (prop. 1978/79:50 bil. 2, SkU 1978/79:19) att bolagen under en 20-årsperiod dock får avdrag för utdelning på aktier med sammanlagt lika stort belopp som har betalats in för aktierna. Härefter har dubbelbeskattningen lindrats ytterligare för aktiebolag som inte är börsnoterade (prop. 1981/82:191, SkU 1981/82: 65). Sådana bolag är fr. o. m. 1984 års taxering berättigade till avdrag för utdelning med 70 % av det utdelade beloppet. Avdragsrätten är begränsad till 15 % av aktiekapitalet, och avdraget får ej heller överstiga 700 000 kr.

Vid 1982 och 1983 års taxeringar lindrades dubbelbeskattningen av utdelning på börsnoterade aktier även genom att aktieägarnas skatt reducerades med 30 % av erhållen utdelning, dock med högst 2250 kr. eller för makar gemensamt 4500 kr. Reglerna genomfördes 1980 (prop. 1980/81:39, SkU 1980/81:12) och upphävdes 1982 (prop. 1982/83:50 bil. 2.1, SkU 1982/83:15). En kort redogörelse för dessa beslut finns i utskottets betänkande SkU 1983/84:32.

Latent skatteskuld på aktier

Utskottet avstyrkte förra året (SkU 1983/84:32) motionsyrkanden rörande avdrag för latent skatteskuld på aktier. Utskottet hänvisade bl. a. till tidigare års ställningstaganden som innebar att en avdragsrätt i detta hänseende borde begränsas till tillgångar där ett avdrag av detta slag är särskilt betydelsefullt och att skälen för avdrag när det gäller aktier inte ansetts ha tillräcklig tyngd. Utskottet ansåg av olika skäl att det inte borde komma i fråga att generellt medge ett avdrag för latent realisationsvinstskatt. Utskottet ville visserligen inte bestrida att de samlade skatterna i vissa fall kunde bli höga men ansåg att de skattelättnader som i speciella fall möjligen kunde anses motiverade för latent skatteskuld på aktier var så begränsade att dessa knappast påverkade bilden väsentligt.

Pågående utredningar

Aktievinstbeskattningen är föremål för en teknisk översyn av kapitalvinstkommittén (B 1979:05) som också har att pröva vissa andra frågor angående beskattningen av lös egendom. Kommitténs arbete väntas pågå under hela år 1985.

Reglerna om uppskov vid fastighetsförsäljningar och vissa andra näraliggande frågor prövas av kommittén (B 1981:01) för reavinstuppskov. Kommittén beräknas avsluta sitt arbete under första halvåret 1985.

Arys- och gåvoskattekommittén (Fi 1984:02) skall enligt sina direktiv bl. a. ta upp frågor rörande s. k. latent skatteskulder.

Utskottet

I detta betänkande behandlar utskottet olika motioner rörande beskattningsreglerna i samband med försäljning av fastigheter, bostadsrätter och aktier, m. m.

Vad först angår beskattningen av fastighetsvinster medgavs tidigare full indexuppräknig av anskaffningsvärde och förbättringskostnader. Om kostnaderna helt eller delvis finansierats med lån kunde fastighetsägarna på grund av inflationens effekter ha gjort vinster som lämnades helt obeskattade vid en försäljning. Mot denna bakgrund begränsades rätten till indexuppräknig år 1980 så att man numera skall bortse från prisförändringarna under de fyra första åren. Samtidigt slopades det s. k. 3000-kronorstillägget för innehavsår efter 1980, medan å andra sidan möjligheterna att utnyttja reglerna för ackumulerad inkomst utökades.

I motion 2754 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) yrkas att begränsningarna av indexuppräknig av anskaffningsvärdet slopas. Motionärerna anser att dessa regler är alltför komplicerade för det praktiska taxeringsarbetet och att reglerna dessutom kan leda till att rena inflationsvinster beskattas. Lars Werner m. fl. (vpk) yrkar i motion 471 däremot ett tillkännagivande av innebörd bl. a. att realisationsvinstbeskattningen av fastigheter bör skärpas i syfte att hindra spekulation i fråga om bostäder.

Utskottet vill framhålla att enighet rådde 1980 om att beskattningsreglerna borde skärpas, bl. a. för att motverka spekulationsvinster. De regler som då genomfördes i detta syfte fick en delvis provisorisk karaktär i avvaktan på resultatet av den översyn av uppskavsreglerna som samtidigt påbörjades och som nu kommer att slutredovisas inom kort. Mot denna bakgrund finner utskottet inte anledning att nu gå in på en närmare prövning av motionerna utan avstyrker desamma i berörda delar.

Den som säljer en bostadsfastighet och anskaffar en ersättningsfastighet får under vissa förutsättningar uppskov med realisationsvinstbeskattningen till dess att ersättningsfastigheten avyttras.

I motion 1635 av förste vice talman Ingegerd Troedsson (m) yrkas att möjligheter införs för den som åtnjuter uppskov att i förtid ta upp realisationsvinsten till beskattning (avskattning).

Enligt vad utskottet erfarit är detta en fråga som kommer att tas upp av kommittén för reavinstuppskov. I avvaktan på kommitténs förslag avstyrker utskottet motionen.

I detta sammanhang tar utskottet upp två motionsyrkanden rörande s. k. livräntor i samband med fastighetsförsäljningar.

Köpeskillingen för exempelvis en fastighet kan i speciella fall utgå i form av en livränta. En sådan livränta – egendomslivränta – behandlades tidigare inte som en del av köpeskillingen utan som en med periodiskt understöd jämförlig periodisk utbetalning för vilken köparen var berättigad till avdrag medan säljaren beskattades först i takt med utbetalningarna. Enligt nya bestämmelser som trädde i kraft den 1 juli 1984 har detta ändrats så att livräntan skall tas upp till omedelbar beskattning hos säljaren till ett kapitaliserat värde. En del av den årliga utbetalningen skall i vissa fall behandlas som ränta och skall då tas upp som inkomst för säljaren, med motsvarande avdragsrätt för köparen. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om livräntor som avtalats före ikraftträdandet.

Med de nya reglerna får Bengt-Ola Ryttars (s) krav i motion 829 på åtgärder för att eliminera möjligheten att använda livränta som likvid i fastighetsaffärer anses tillgodosett. Utskottet avstyrker således denna motion.

Bo Lundgren (m) begär i motion 2371 ett klagörande av övergångsreglerna. Om betalningsansvaret för en livränta som avtalats före ikraftträdandet av de nya reglerna överlåtes, bör avdragsrätten enligt hans mening kvarstå. I motionen anförs bl. a. att en inlåsnings effekt annars kan uppstå, eftersom en köpare i ett senare led inte är beredd att överta betalningsansvaret för en livränta om den inte förblir avdragsgill.

Med anledning av vad som anförs i motionen vill utskottet framhålla att tidigare regler ofta kunde medföra sådana låsnings effekter som motionären nu vänder sig emot. Här kan nämnas att det i allmänhet torde ha stött på svårigheter att avlösa en livränta mot engångsersättning. En sådan ersättning skulle nämligen omedelbart i sin helhet tas upp som skattepliktig inkomst för säljaren, och köparen riskerade samtidigt att förlora sin avdragsrätt. Konsekvenserna i övrigt av olika avtalsvillkor vid en ny försäljning av fastigheten torde också ha varit oklara såväl för den nye säljaren som den nye köparen. Bl. a. var det svårt att bedöma i vad mån den nye köparen kunde bli berättigad till avdrag för fortsatta livräntebetalningar i enlighet med det ursprungliga avtalet.

Enligt övergångsbestämmelserna har de nya reglerna trätt i kraft den 1 juli 1984, men äldre bestämmelser skall fortfarande tillämpas i fråga om periodiskt vederlag på grund av avyttring av egendom som skett före

ikraftträdandet. Den som i samband med förvärv av viss egendom före den 1 juli 1984 blivit berättigad till avdrag för livräntebetalningar är i enlighet härmed fortfarande berättigad till avdrag för utbetalningar på grund av denna förpliktelse så länge den består, oavsett om han behåller fastigheten eller ej, och tidigare beskattningsregler gäller även för den ursprungliga säljaren. Några uttalanden härutöver erfordras inte enligt utskottets uppfattning. Utskottet avstyrker således motionen.

I motion 1616 av Oskar Lindkvist (s) och Monica Andersson (s) yrkas en översyn av beskattningsreglerna vid försäljning av villor och bostadsrätter i syfte att få en likformighet oavsett upplåtelseform. I samma syfte yrkar Ulf Adelson m. fl. (m) i motion 2754 och Bengt Westerberg m. fl. (fp) i motion 2803 att realisationsvinstreglerna för bostadsrätter ändras så att de överensstämmer med vad som gäller vid försäljning av villor. Kjell Mattsson m. fl. (c) anför i motion 1486 att bostadsrätt bör jämföras med äganderätt såväl vid den årliga beskattningen som vid realisationsvinstbeskattningen.

Utskottet instämmer nu liksom tidigare i uppfattningen att beskattningsreglerna bör utformas så att de blir neutrala och i allt väsentligt ger samma utfall oberoende av boendeform, även om olika beskattningsformer väljs. 1983 års ändringar av reglerna har utformats med denna utgångspunkt och mot bakgrund av de rättvisesynpunkter och fördelningspolitiska skäl som sedan länge talat för en beskattning av realisationsvinster vid försäljning av bostadsrätter även efter en viss innehavstid. Dessa synpunkter har också beaktats vid detaljutformningen av reglerna, även om de lösningar som valts skiljer sig från vad som gäller vid försäljning av villor. På grund av tekniska problem och andra svårigheter har man – i stället för indexuppräknning och uppskavsregler – valt att utforma reglerna så att anskaffningsvärdet får beräknas med 150 % av taxeringsvärdet år 1974 som utgångspunkt, att ett särskilt 1000-kronorsavdrag medges per år under innehavstiden och att endast 25 % av den beräknade vinsten skall tas upp till beskattning. I sammanhanget framhölls vikten av att man genom olika åtgärder skulle söka komma till rätta med en från olika synpunkter ej acceptabel prisutveckling på bostadsrättsmarknaden, främst i storstäderna.

Enligt utskottets uppfattning är det ännu för tidigt att bedöma vilka verkningar de nya reglerna får i praktiken. Utskottet utgår från att regeringen noga följer tillämpningen och tar de initiativ som kan visa sig erforderliga.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet föreliggande motionsyrkanden i vad avser realisationsvinstbeskattningen.

Utskottet avstyrker motion 1486 även i vad avser den årliga beskattningen av bostadsrättsföreningar och deras medlemmar, eftersom denna fråga ingår i bostadskommitténs utredningsuppdrag som kommer att slutföras inom kort.

I motion 951 återkommer Knut Billing (m) med ett yrkande om att

skattemyndigheterna skall bortse från försäljningar av hyreshus för bildande av bostadsrättsföreningar när det gäller att bedöma om fastighetsägaren drivit rörelse med fastighetsförsäljning.

Utskottet har nu liksom tidigare förståelse för syftet att skapa klarare regler men finner att det varken är praktiskt eller lämpligt med sådana bestämmelser som motionärerna avser. Med hänvisning till vad utskottet anfört vid sin föregående prövning av denna fråga avstyrker utskottet motionen.

Beträffande aktievinster m. m. yrkas i motionerna 562 och 2754 av Ulf Adelson m. fl. (m) och 787 av förste vice talman Ingegerd Troedsson (m) att de skärpningar som genomfördes hösten 1983 i fråga om beskattningen av aktieförsäljningar upphävs, dvs. att anskaffningsvärdet för aktier som ägts två år eller mer (äldre aktier) schablonmässigt skall få tas upp till 50 % av försäljningspriset mot nuvarande 25 % och att omsättningsskatten på 1 % för aktier och vissa andra värdepapper slopas. För det fall att dessa yrkanden inte bifalls yrkas i den sistnämnda motionen att schablonavdraget vid försäljning av äldre aktier höjs från 3000 till 4500 kr. Motionen innehåller också yrkanden bl. a. om att makar och jämställda skall erhålla ett sådant schablonavdrag var, att den skattereduktion med 30 % av mindre aktieutdelningar som medgavs vid 1982 och 1983 års taxering återinförs. Ett återinförande av denna skattereduktion yrkas även i motionerna 2302 av Thorbjörn Fäldin m. fl. (c) och 2754 av Ulf Adelson m. fl. (m). Vidare yrkas i den nyssnämnda motionen 787 och i 2739 av Margaretha af Ugglas (m) att aktievinstreglerna skyndsamt skall ses över i syfte att närma våra regler till vad som gäller i jämförbara länder. Karin Ahrlund (fp) begär i motion 478 en utredning i syfte att utjämna skillnaderna i realisationsvinstbeskattningen av tillgångar av olika slag, en utredning som enligt vad som framgår av motionen även skall syfta till lättnader i aktievinstbeskattningen. Skärpningar av denna beskattning åsyftas däremot med yrkandena i motion 1227 av Bengt Silfverstrand (s) och Hans Pettersson i Helsingborg (s), som vill ha en utredning med målet att uppnå en beskattningsnivå i paritet med vad som gäller för andra inkomster, och i motion 2387 av Lars Werner m. fl. (vpk), som vill ha en höjning till 2 % av omsättningsskatten för aktier och skärpningar även i övrigt i fråga om beskattningen vid försäljningen av aktier m. m.

Med anledning av vad som anförs i motionerna vill utskottet framhålla att bred enighet råder om angelägenheten av att på olika sätt främja företagens möjligheter att anskaffa riskkapital och att ett brett intresse för aktiesparande är positivt från allmänna utgångspunkter och bör uppmuntras. Så sker också bl. a. inom ramen för allemanssparandet där avkastning och värdeökning på aktier inte är skattepliktiga. Det finns också andra regler som gynnar aktieägandet. Här kan nämnas att avkastning i form av värdeökning på aktier inte beskattas annat än om aktierna avyttras och att endast en del av vinsten

då beskattas. Utdelning på aktier kan visserligen innebära en viss dubbelbeskattning av utdelad vinst — först såsom inkomst hos det utdelande bolaget och sedan också hos aktieägaren — men särskilda regler medger långtgående undantag från denna dubbelbeskattning.

Utskottet har tidigare år funnit att skattereglerna för aktier erbjuder avsevärda fördelar jämfört med vad som gäller för vanligt banksparande och att arbetsfria inkomster beskattas väsentligt förmånligare än arbetsinkomster. Utskottet kan inte ställa sig bakom en ytterligare utveckling i denna riktning. Utskottet har tidigare år också konstaterat att aktievinstbeskattningen visserligen inte är indexreglerad på samma sätt som beskattningen av fastighetsvinster men att den har fått sin nuvarande utformning för att inte i alltför hög grad avvika från denna beskattning och skattereglerna i övrigt.

Den år 1983 genomförda skärpningen av schablonregeln skall ses mot bakgrund av att de genomsnittliga värdestegringarna på aktier under en följd av år hade medfört att schablonreglerna inte längre kunde ge äsyftad beskattningseffekt och av angelägenheten av att åstadkomma en rimligare beskattning av de betydande vinster som uppkommit på aktiemarknaden. Dessa omständigheter och statsfinansiella skäl låg också bakom den särskilda omsättningsskatten på aktier. Utvecklingen på aktiemarknaden på senare tid har enligt utskottets uppfattning inte varit av så djupgående natur att en omprövning av dessa frågor nu är motiverad.

Samtidigt vill utskottet framhålla att det givetvis är önskvärt att aktievinstreglerna förenklas. Detta är också en huvuduppgift för kapitalvinstkommittén. Härtill kommer att regeringen i det förslag till förenklad självdeklaration som kommer att avlämnas senare i vår kommer att ta upp olika frågor rörande schablonavdrag vid realisationsvinstberäkningen. Något initiativ nu från riksdagens sida i dessa frågor erfordras således inte enligt utskottets uppfattning.

Med hänvisning till det anförda och till att sådana skatteskräpningar som avses i motionerna 1227 och 2387 enligt utskottets uppfattning är orealistiska avstyrker utskottet de aktuella motionerna i här angivna delar.

I syfte att provisoriskt lösa frågan om avdrag för latent skatteskuld när det gäller aktier yrkar Hugo Hegeland (m) i motion 1601 att betalning av arvsskatt med aktier ej skall anses som en realisationsvinstgrundande avyttring.

Utskottet, som år 1984 avstyrkte ett likartat motionsyrkande, kan nu hänvisa till att frågan om avdrag för latent skatteskuld ingår i arvs- och gåvoskattekommitténs utredningsuppdrag. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionen.

Utskottet hemställer

1. beträffande *fastighetsvinster*

- a) att riksdagen avslår motionerna 1984/85:471 och 1984/85:2754 yrkande 22.

- b) att riksdagen avslår motion 1984/85:1635.
2. beträffande *egendomslivräntor*
 - a) att riksdagen avslår motion 1984/85:829,
 - b) att riksdagen avslår motion 1984/85:2371.
3. beträffande *försäljning av bostadsrätt, m. m.*
 - a) att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1616, 1984/85:1486 i vad avser försäljningsvinster, 1984/85:2754 yrkande 23 och 1984/85:2803 yrkande 1,
 - b) att riksdagen avslår motion 1984/85:1486 i övrigt,
 - c) att riksdagen avslår motion 1984/85:951,
4. beträffande *omsättningsskatten på aktier*

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:562 yrkande 1, 1984/85:787 yrkande 7 och 1984/85:2754 yrkande 17.
5. beträffande *schablonreglerna för äldre aktier*

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:787 yrkande 1 och 1984/85:2754 yrkande 16.
6. beträffande *höjning och ändrad utformning av 3 000-kronorsavdraget för äldre aktier*

att riksdagen avslår motion 1984/85:787 yrkandena 2 och 3,
7. beträffande *skattereduktion för aktieutdelning*

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:787 yrkande 5, 1984/85:2302 yrkande 1 och 1984/85:2754 yrkande 15,
8. beträffande *översyn m. m. av aktievinstbeskattningen*

att riksdagen avslår dels motionerna 1984/85:478, 1984/85:787 yrkande 4, 1984/85:1601 och 1984/85:2739, dels motionerna 1984/85:1227 och 1984/85:2387.

Stockholm den 12 mars 1985

På skatteutskottets vägnar
RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Olle Westberg (s), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c)*, Bo Forslund (s)*, Egon Jacobsson (s)*, Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp)*, Anita Johansson (s)*, Ewy Möller (m), Bruno Poromaa (s) och Erkki Tammenoksa (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

1. Fastighetsvinster (mom. 1 a)

Knut Wachtmeister, Bo Lundgren, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

De begränsningar av indexuppräkningsen som genomfördes 1980 motiverades bl. a. med att någon begränsning i rätten att göra ränteavdrag i vad avser småhus därmed ej behövde diskuteras. De har – som anförs i motion 2754 – medfört att reglerna blivit komplicerade. Nyheten att man i princip bortser från prisförändringarna under de fyra första åren skall tillämpas inte endast på anskaffningsvärdet utan också på förbättringskostnader m. m. under innehavstiden. Härtill kommer särskilda regler för anskaffningsvärden och förbättringskostnader som hänför sig till tiden före 1981. När det gäller fastigheter som den skattskyldige utnyttjat som bostad tillkommer flera invecklade bestämmelser. Detta har medfört att det blivit svårt för den enskilde att förstå den fulla innebörden av reglerna, och detaljutformningen i olika hänseenden orsakar också skattemyndigheterna ett avsevärt och onödigt merarbete. Det bör framhållas att begränsningarna slår mycket olika från fall till fall och att även den som i realiteten inte gjort någon vinst på en försäljning kan råka ut för en hård och omotiverad beskattning. Utskottet instämmer därför i uppfattningen att dessa regler bör avskaffas och tillstyrker motion 2754 i denna del.

Syftet med motion 471 torde vara att åstadkomma ej godtagbara skärpningar av realisationsvinstbeskattningen. Utskottet avstyrker denna motion.

dels att utskottet i mom. 1 a) bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2754 yrkande 22 och med avslag på motion 1984/85:471 hos regeringen begär förslag till ändringar av realisationsvinstbeskattningen av fastigheter i enlighet med vad som anförts ovan.

2. Egendomsivräntor (mom. 2 b)

Knut Wachtmeister, Bo Lundgren, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anser:

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 9 med "Med anledning" och slutar på s. 10 med "således motionen" bort ha följande lydelse:

Vid försäljning av en fastighet eller rörelse kunde säljaren tidigare förbehålla sig rätt till en livränta från köparen (s. k. egendomsivränta) eller rätt att under viss tid åtnjuta royalty eller en del av avkastningen från

fastigheten. Avtal med detta innehåll eller liknande innebörd förekom i många fall för att bereda säljaren en pensionsliknande förmån i samband med att han lämnade sin förvärvsverksamhet. Enligt rådande praxis medförde avtalet att säljaren beskattades för den avtalade förmånen först i samband med att denna inflöt och att köparens beskattningsbara inkomst årligen begränsades i motsvarande mån.

Syftet med de nya reglerna mot egendomslivräntor var att man vid en försäljning inte längre skulle kunna uppnå särskilda fördelar vid beskattningen genom att träffa avtal om en livränta. Avsikten var däremot inte att åstadkomma negativa effekter för säljaren eller köparen i fråga om försäljningar som redan ägt rum. Med den utformning övergångsbestämmelserna fått framstår det emellertid såsom oklart om en köpare i ett senare led numera med bibehållen avdragsrätt kan överta förpliktelsen att utge en livränta. Lagstiftningen kan därför oavsiktligt medföra ej önskvärda läsningseffekter. Utskottet instämmer i motionärens uppfattning att denna olägenhet bör undanröjas och anser att regeringen bör lägga fram förslag till ett sådant förtydligande av bestämmelserna som avses i motionen. Med det anförda tillstyrker utskottet densamma.

dels att utskottet i mom. 2 b) bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2371 hos regeringen begär förslag till sådant förtydligande av lagstiftningen om s. k. egendomslivräntor som avses i motionen.

3. Försäljning av bostadsrätt m. m. (mom. 3 a)

Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Ewy Möller (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet instämmer" och slutar med "avser realisationsvinstbeskattningen" bort ha följande lydelse:

Den nya realisationsvinstbeskattningen av bostadsrätter grundades inte på några bostadspolitiska överväganden. Detta är särskilt anmärkningsvärt med tanke på att man vid 1976 års reform av realisationsvinstbeskattningen lade fast att denna beskattningsfråga borde lösas i ett större bostadspolitiskt sammanhang (prop. 1975/76:180, s. 173). Realisationsvinstbeskattningen av bostadsrätter kan givetvis inte ses isolerad från skattereglerna i övrigt på bostadsmarknaden. Att man nu saknar en helhetssyn på frågorna innebär att vissa boendeformer missgynnas och att en önskvärd rörlighet på bostadsmarknaden hindras.

Utskottet vill peka på att boendeformerna bostadsrätt och småhusägande har många likheter. Bl. a. satsar bostadsinnehavarna eget kapital i boendet och ansvarar för underhållet och skötseln av bostaden. Sparande i egen

bostad är också värdefullt från samhällsekonomisk synpunkt. Till detta skall läggas att allt fler småhus upplåts med bostadsrätt. De nya bestämmelserna för realisationsvinstbeskattning av bostadsrätter skiljer sig emellertid på avgörande punkter från det regelsystem som gäller för beskattningen av ägda småhus. Framför allt missgynnas bostadsrättshavaren genom avsaknaden av regler om indexuppräknung och uppskov vid beskattningen, något som leder inte endast till orättvisor vid beskattningen utan också till att rörligheten på bostads- och arbetsmarknaden hämmas. En evig realisationsvinstbeskattning utan möjlighet till uppskov kan medföra allvarliga ekonomiska bekymmer t. ex. för barnfamiljer som på grund av tillökning i familjen vill byta från en mindre till en större bostad och för dem som av arbetsmarknadsmässiga skäl måste byta bostadsort.

Den genomförda beskattningsmetoden har valts främst med tanke på att reglerna skall vara lätta att förstå och tillämpa. Detta syfte är i och för sig eftersträvanvärt. Reglerna får emellertid orättvisa konsekvenser. Metoder som mer knyter an till realisationsvinstbeskattningen av fastigheter fick också vid remissbehandlingen ett brett stöd av representanterna från bostadsområdet och arbetsmarknaden. Som bostadsutskottet framhöll hösten 1983 är det angeläget att en skyndsam översyn kommer till stånd med syfte att utforma reglerna så att de blir neutrala oavsett boendeform.

Av det anförda framgår att de nya reglerna fått en utformning som allvarligt missgynnar dem som bor i bostadsrättslägenheter och som motverkar strävandena till likformighet mellan olika boendeformer. Riksdagen bör därför begära ett nytt förslag från regeringen av innebörd att reglerna om realisationsvinster på bostadsrätter i allt väsentligt utformas på samma sätt som för närvarande gäller i fråga om ägda småhus. Utskottet tillstyrker alltså de föreliggande motionerna utom såvitt avser omedelbar lagstiftning i frågan.

dels att utskottet i mom. 3 a) bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:1616, 1984/85:1486 i vad avser försäljningsvinster och 1984/85:2754 yrkande 23 och med anledning av motion 1984/85:2803 yrkande 1 hos regeringen begär förslag om ändring av beskattningsreglerna för realisationsvinst vid försäljning av bostäder i enlighet med vad som ovan anförts.

4. Omsättningsskatten på aktier (mom. 4)

Knut Wachtmeister, Bo Lundgren, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) har

dels anført följande:

I olika sammanhang har anförts att bred enighet råder om angelägenheten av att på olika sätt främja företagens möjligheter att anskaffa riskkapital och att ett brett intresse för aktiesparande är positivt från allmänna utgångspunk-

ter och bör uppmuntras. Trots att regeringen av olika uttalanden att döma gör denna bedömning har regeringen och den nuvarande riksdagsmajoriteten genomfört en rad försämringar av villkoren för aktiesparandet. Så har bl. a. skattereduktionen för utdelningar på mindre aktieinnehav slopats, realisationsvinstbeskattningen på aktier skärpts och en omsättningsskatt på aktier införts. Omsättningsskatten infördes i all hast, trots stark kritik från berörda parter och från samtliga borgerliga partier, utan sedvanlig remissbehandling och granskning av lagrådet och således utan den beredning som förutsätts i grundlagen. Vidare har förmögenhetsskatten och arvsskatten skärpts, en s. k. vinstdelningsskatt genomförts för att finansiera de kollektiva löntagarfonderna och det framgångsrika skatte- och aktiefondssparandet rivits upp och ersatts med ett allemanssparande.

Som skäl för de genomförda skärpningarna av aktiebeskattningen har regeringen åberopat den välbehövliga uppgången av aktiekurserna fram till utgången av 1983. Denna uppgång bör ses mot bakgrund av de stora kursförlusterna och undervärderingarna av aktierna under 1970-talet och innebär att den kraftiga urholkningen av aktiernas värde under detta skede i stor utsträckning återtagits. Detta har i sin tur medfört att företagets behov av riskvilligt kapital kunnat tillgodoses bättre än under den tidigare perioden.

Skatteskarvningarna under senare tid har medfört att kursutvecklingen efter 1983 åter blivit negativ. Att sparande i aktier missgynnas kraftigt i förhållande till andra mer eller mindre produktiva kapitalplaceringar har också lett till att hushållens andel av aktieinnehaven stadigt har sjunkit och att ägandet och inflytandet blivit allt mer dominerat av olika institutioner. Sådana ej önskvärda effekter är givetvis en naturlig följd av att produktivt sparande i aktier sätts i strykkläss jämfört med exempelvis sparande i konstsamlingar och annat lösöre. Även i övrigt har invändningar riktats mot att olika skatteregler, t. ex. dubbelbeskattningen av bolagsvinster, missgynnar aktiesparandet. De skatteskarvningar som har genomförts under senare tid ger denna kritik ökad tyngd.

Enligt vår uppfattning är det av vikt att den angivna utvecklingen bryts. I olika motioner från vårt håll framställs en rad yrkanden med detta syfte. En del av dessa yrkanden avser aktievinstbeskattningen och vissa andra frågor som behandlas i detta betänkande. I denna reservation och i tre andra reservationer yrkar vi således att omsättningsskatten på aktier slopas, att de år 1983 genomförda skatteskarvningarna för realisationsvinster på äldre aktier upphävs, att skattereduktionen för mindre aktieutdelningar återinförs och att aktievinstbeskattningen blir föremål för en genomgripande översyn. Däremot avstår vi från att nu yrka bifall till de i motion 787 framställda kraven på en höjning och annan utformning av 3 000-kronorsavdraget vid realisationsvinster på äldre aktier. Denna fråga tas upp av regeringen i den s. k. skatteförenklingspropositionen som kommer att behandlas av riksdagen inom kort. Vi återkommer därför till denna fråga i detta sammanhang.

dels ansett att utskottet i mom. 4) bort hemställa
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:562 yrkande 1,
1984/85:787 yrkande 7 och 1984/85:2754 yrkande 17 antas följande

Förslag till

Lag om upphävande av lagen (1983:1053) om skatt på omsättning av vissa värdepapper

Härigenom föreskrivs att lagen (1983:1053) om skatt på omsättning av vissa värdepapper skall upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985. Den upphävda lagen tillämpas fortfarande på förhållanden som hänför sig till tid före ikraftträdandet.

5. Schablonreglerna för äldre aktier (mom. 5)

Knut Wachtmeister, Bo Lundgren, Karl-Björzén och Ewy Möller (alla m) anser – under återopande av vad de anfört i reservation 4 – att utskottet i mom. 5 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2754 yrkande 16 och med anledning av motion 1984/85:787 yrkande 1 hos regeringen begär förslag om ändring av den s. k. schablonregeln vid realisationsvinstbeskattningen i enlighet med vad som anförts i motionerna.

6. Skattereduktion för aktieutdelning (mom. 7)

Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Ewy Möller (m) har

dels anfört följande:

Den särskilda skattereduktionen för mindre aktieutdelningar infördes 1980 för att lindra dubbelbeskattningen av aktieutdelningar, stimulera aktiesparandet och därmed inverka positivt på näringslivets möjligheter att anskaffa riskvilligt kapital.

Åtgärden två år senare att slopa dessa regler var inte välbetänt. Berättigad kritik har sedan länge riktats mot att det enskilda aktiesparandet missgynnas i förhållande till andra sparformer, och det är mot denna bakgrund naturligt att hushållens andel av aktieinnehaven sjunkit. Även det nya allemanssparandet bidrar till en utveckling som innebär att ägandet och inflytandet blir alltmer dominerat av olika institutioner. Detta är av många skäl en olycklig utveckling som snarast bör brytas. Att återinföra skattereduktionen för smärre utdelningar är en form av stimulans som riktar sig

direkt till hushållens sparande i aktier och ter sig således som en angelägen åtgärd.

Med det anförda biträder vi kraven i motionerna 787, 2302 och 2754 om ett återinförande av skattereduktionen för aktieutdelningar med verkan fr. o. m. 1986 års taxering.

dels ansett att utskottet i mom. 7 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:787 yrkande 5 och 1984/85:2302 yrkande 1 och med anledning av motion 1984/85:2754 yrkande 15 antar följande

Förslag till

Lag om skattereduktion för aktieutdelning

Härigenom föreskrivs följande

1 § Skattereduktion för aktieutdelning medges fysiska personer och dödsbon enligt bestämmelserna i denna lag.

2 § Med aktieutdelning avses i denna lag utdelning i pengar som utgår på

1. aktie i svenskt aktiebolag, om aktien vid den tidpunkt då utdelningen blir tillgänglig för lyftning är inregistrerad vid Stockholms fondbörs.

2. andel i svensk aktiefond, om fonden vid ingången av det år då utdelningen blir tillgänglig för lyftning till minst två tredjedelar består av vid Stockholms fondbörs inregistrerade aktier i svenska aktiebolag.

3 § Aktieutdelning medför rätt till skattereduktion endast om

1. utdelningen utgör intäkt av kapital för den skattskyldige och

2. denne är skattskyldig för utdelningen enligt 53 § kommunalskattelagen (1928:370) och 6 § lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt.

En delägare i ett handelsbolag eller i ett dödsbo, som i beskattningshänseende behandlas som ett handelsbolag, har inte rätt till skattereduktion för utdelning som har uppburits av bolaget eller boet.

4 § Underlag för beräkning av skattereduktion är summan av de aktieutdelningar som har blivit tillgängliga för lyftning under beskattningsåret, dock högst 7 500 kronor. I fråga om makar gäller att underlaget för den ena maken får överstiga 7 500 kronor i samma mån som den andra makens underlag understiger detta belopp.

Underlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

5 § Skattereduktion för aktieutdelning uppgår till 30 procent av underlaget.

6 § I fråga om skattereduktion för aktieutdelning tillämpas 2 § 4 mom. femte och sjätte styckena uppborðslagen (1953:272). Skattereduktion för aktieutdelning skall tillgodoräknas den skattskyldige före skattereduktion enligt 2 § 4 mom. uppborðslagen.

Har skattskyldig under beskattningsåret varit skyldig att erlagga sjömans-

skatt och har denna nedsatts enligt 12 § 4 mom. lagen (1958:295) om sjömansskatt på grund av bestämmelserna i denna lag, skall reduktionsbeloppet minskas med det belopp varmed nedsättning har skett.

7 § Bestämmelserna i denna lag om makar tillämpas på skattskyldiga som taxeras med tillämpning av 52 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928:370) och 11 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985 och tillämpas första gången i fråga om utdelning som tas till beskattning vid 1986 års taxering.

7. Översyn m. m. av aktievinstbeskattningen (mom. 8)

Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Ewy Möller (m) har

dels anfört följande:

Kraven i motionerna 478, 787 och 2739 om en utredning rörande aktievinstbeskattningen grundar sig på uppfattningen att sparande i aktier missgynnas i olika hänseenden jämfört med annat sparande. Kritiken gäller bl. a. verkningarna av realisationsvinstreglerna. Enligt dessa regler går realisationsvinster på lösöre av olika slag helt fria från beskattning efter en viss tids innehav, vilket medför snedvridande effekter till förmån för improduktiva investeringar av olika slag, t. ex. i diamanter, konst och andra samlarobjekt. I fråga om aktievinster saknar man också en sådan indexering som gäller beträffande realisationsvinster på fastigheter. Som anförs i de båda sistnämnda motionerna går aktievinstbeskattningen här i landet långt utöver vad som gäller i andra jämförbara länder. Beskattningsreglerna är också så invecklade att man i allmänhet torde undvika att investera i aktier redan på grund av det krångel detta kan medföra. Reglerna för förmögenhetsskatten och arvsskatten verkar i samma riktning. Samtidigt framstår det av samhällsekonomiska och andra skäl som alltmer angeläget att aktiesparandet på allt sätt uppmuntras.

Kapitalvinstkommitténs utredningsuppdrag i fråga om aktievinster begränsar sig i huvudsak till att förenkla reglerna. Detta är givetvis en angelägen uppgift, men kommitténs förslag kan inte väntas medföra några ändringar i fråga om de grundläggande förutsättningarna för beskattningen. Enligt vår uppfattning är det angeläget att en mer allsidig utredning tillsätts utan dröjsmål med uppgift att skyndsamt lägga fram förslag om en mer likartad realisationsvinstbeskattning för tillgångar av olika slag. Översynen bör också syfta till att bringa reglerna i bättre överensstämmelse med vad som gäller i vår omvärld.

Det anförda innebär att vi tillstyrker motionerna 478 och 787 i denna del, varigenom yrkandet i motion 2739 torde vara tillgodosett, och avstyrker

sådana skatteskärpningar som föreslås i motionerna 1227 och 2387.

Yrkandet i motion 1601 rörande frågan om avdrag vid kapitalbeskattningen för latent skatteskuld på aktier får anses tillgodosett genom arvs- och gåvoskattekommitténs utredningsuppdrag, varför någon åtgärd inte påkallas med anledning av denna motion.

dels ansett att utskottet i mom. 8 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:478 och 1984/85:787 yrkande 4, med anledning av motion 1984/85:2739 och med avslag på motionerna 1984/85:1227, 1984/85:1601 och 1984/85:2387 hos regeringen begär en utredning av aktievinstbeskattningen i enlighet med vad som anförts ovan.

Särskilda yttranden

1. Bostadsrätt (mom. 3 b)

Stig Josefson och Ingemar Hallenius (båda c) anför:

I utskottets betänkande 36 behandlades olika frågor rörande bostadsbeskattningen. Som vi där framhöll i ett särskilt yttrande är bostadskommitténs direktiv rörande skattefrågorna så begränsade att det knappast är troligt att de angelägna krav på en grundläggande och förutsättningslös översyn som sedan länge ställs från vårt håll kommer att tillgodoses genom kommitténs arbete. Det finns alltså skäl att befara att de viktiga frågor rörande den årliga beskattningen av bostadsrättsföreningar och deras delägare som nu aktualiseras i motion 1486 inte kommer att bli tillräckligt belysta. Eftersom kommitténs slutbetänkande förväntas inom kort avstå vi emellertid från att nu ställa några särskilda yrkanden i dessa frågor.

2. Aktievinster m. m. (mom. 4–8)

Stig Josefson (c), Ingemar Hallenius (c) och Kjell Johansson (fp) anför:

I detta betänkande behandlas bl. a. ett antal motionsyrkanden rörande avskaffande av omsättningsskatten på aktier och lättnader i aktievinstbeskattningen. Vi instämmer i motionärernas uppfattning att hushållens aktiesparande bör underlättas och att realisationsvinstreglerna bör bli föremål för en grundlig översyn. Mot denna bakgrund har vi i två reservationer yrkat att skattereduktionen för mindre aktieutdelningar återinförs och att en ny utredning rörande aktievinstbeskattningen tillsätts. I nuvarande budgetläge finns det emellertid enligt vår mening för närvarande inte utrymme för några ytterligare lättnader i aktiebeskattningen. Av dessa skäl anser vi oss för närvarande inte kunna biträda motionerna i dessa hänseenden.

